

Література:

1. Митний кодекс України від 13.02.2012 р. № 4495-VI (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
2. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю від 31.07.2015 № 684 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1021-15>.
3. Управління ризиками в митній справі: зарубіжний досвід та вітчизняна практика: монографія; за заг. ред. І. Г. Бережнюка. – Хмельницький: ПП Мельник А. А., 2014. – 297 с.
4. Демченко С. С. Управління митними ризиками в наземних пунктах пропуску / С. С. Демченко, О. В. Комаров // Журнал «Вісник. Право знати все про податки і збори». – 2015. – № 40 (848). – С. 37–39.

Думський Роман

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент Кізіма А. Я.

ПРОТИДІЯ МИТНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ МИТНИХ ФОРМАЛЬНОСТЕЙ В УКРАЇНІ

Профілактика митних правопорушень в цілому і митних злочинів зокрема є на сьогодні питанням надзвичайно важливим. Одним із шляхів як загальносоціальної, так і спеціальної превенції цієї категорії правопорушень вбачається у законодавчому вдосконаленні норм кримінального і митного законодавства. Саме на це звернуто наразі особливу увагу і голови держави, і законодавця. Доказ цьому – підписання нещодавно Президентом України двох найважливіших законодавчих актів кількох останніх десятиріч: 15.11.11 – Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності» [1] та 19.04.12 – нової редакції МКУ [2]. Поза усяким сумнівом, головною метою при розробці цих законодавчих актів було максимальне врахування й імплементація найкращих норм і новацій європейського права задля забезпечення суб'єктам господарювання можливості здійснювати ефективну і прозору зовнішньоекономічну діяльність в Україні.

Вивченням питання ефективності чинного кримінального та митного законодавства займалося у різний час чимало науковців і практиків. Невідповідність норм українського законодавства в напрямку протидії та профілактики контрабанди та ПМП кращим взірцям як української, так і зарубіжної наукової думки неодноразово підкреслювалося такими дослідниками, як М. М. Богданов, Є. В. Додін, П. М. Кубрак, О. М. Омельчук, Д. В. Приймаченко, В. В. Прокопенко, О. М. Старцев, В. М. Шевчук, та багатьма іншими. Проте ґрунтовного аналізу змін, що відбулися у 2012 році, не здійснювалось.

Хотілося б звернути увагу на вимогу до законодавця при розгляді питання щодо необхідності декриміналізації контрабанди товарів, яку висував Президент України 2005–2010 років В. А. Ющенко: посилення адміністративної відповідальності шляхом встановлення адекватних штрафних санкцій за порушення митних правил і врахування у зазначеному питанні досвіду іноземних держав.

Зауважимо також, що Естонією, Латвією, Швейцарією, ФРН, Бельгією, Туреччиною, Сан-Марино, КНР, КНДР, Беларуссю, Молдовою, Вірменією, Грузією встановлено саме кримінальну відповідальність за контрабанду товарів, яким передбачено застосування до винної особи штрафу як альтернативної до позбавлення волі санкції. Але і в цих державах, і в країнах світу, де контрабанда товарів не є злочином, митні органи мають повноваження набагато ширші, ніж ті, якими митні органи України наділив законодавець український. І, у першу чергу, це – статус правоохоронного органу з усіма відповідними наслідками правового і соціального захисту митника; право на здійснення оперативно-розшукової діяльності та кримінального переслідування за ухилення від сплати митних платежів.

Аналізуючи питання декриміналізації товарної контрабанди сьогодні, необхідно, на нашу думку, досліджувати вже не її доцільність як таку або її ступінь (адже цей злочин вже декриміналізований остаточно і беззаперечно), а яких додаткових нормативно-правових, організаційно-технічних, науково-дослідницьких та інших заходів потрібно ужити, щоб протидія цьому правопорушенню була ефективною. Продовжуючи аналіз змін, унесених законодавцем у ст. 201 ККУ, наголосимо на тому, що законодавцем цілком обґрунтовано вилучено з числа предметів контрабанди стратегічно важливі сировинні товари, щодо яких законодавством встановлено відповідні правила їх переміщення через митний кордон України. Їхнє унесення до диспозиції ст. 201 ККУ було здійснено помилкою, на чому нами свого часу наголошувалось. Як показав час, потреба в цьому було абсолютно відсутня, оскільки за весь період існування цієї норми перелік відповідної категорії товарів законодавцем так встановлений і не був.

Підводячи підсумок даному дослідженню, хотілося б погодитись із точкою зору щодо декриміналізації товарної контрабанди Міністра Юстиції РФ О.В. Коновалова, який щодо аналогічних змін у законодавстві Росії зазначив: «основним трендом має бути не жорстокість покарання, а його невідворотність». При цьому головною ідеєю поправок він вважає не лібералізацію, а прагматизацію кримінальної політики: щоб надати суддям більше можливостей застосовувати покарання, які б відповідали злочиніві. Проте варто наголосити, що, на жаль, український законодавець, можливо, переслідуючи мету профілактики і попередження митних правопорушень, через недосконалість прийнятих ним норм кримінального і митного законодавства створив умови, які можуть лише додати складностей у досягненні поставлених цілей.